

Numerul 9. Oradea-mare 214 martie 1897. Anul XXXIII.

Ese duminica. Abonament pe an 8 fl., pe 1/2, de an 4 fl., pe trei luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei.

B u c u r .

În România începea luna lui mai și era o vreme minunată și o așa îmbelșugare de verdeață și de flori, încât ai fi zis că niște mâini nevedute vărsară comori peste țară. Livețile erau albastre de „nu me uită”, pădurea îmbălsămată de roua mărgăritărelui; or măcar pata să-și facă loc floricelele, acolo se iviau și creșcenii, aurii ca soarele, roșii ca picăturile de sânge, și prețutindeni se auziau cântece de păsări, de-ți luau auzul.

Turmele de oi se întorceau de la Dunăre, îndreptându-se spre munți ca să ajungă pe vârfurile cele înalte înainte de a le apuca căldura cea mare; ciobanii cei tineri mergeau în capul lor, cu cămășile albe cenușii, cu căciulile pe ceafă, cu pletele lungi și falfăind, pe umere cu dășagii în care puneau mielușei osteniți de drum.

Printre oi mergeau patru până la cinci măgari zburliți, de le semănă părul a blană, și cari erau încărcăți cu tot avuțul ciobanilor. În giurul turmelor alergau niște câni ca lupii, cu un păr flocos și lung, venât cafeniu cu piepturile albe, niște dobitoace nespuse de cu minte — de care se temea or ce vrăjmaș și mai mult decât toți lupii, — și cei mai credin-

cioși prieteni ai turmei și ai ciobanului. La coadă venia baciul, starostea ciobanilor, căruia îi era incredințată această călăuzire a grămezii de oi; partea de dinainte a capului său era rasă, dar la ceafă îi atârnavă până peste umeri cărlionți de și cărunți. El mergea voios și sprinten măcar că avea în picioare opinci și cingătoare lată împregiurul mijlocului, doar atât că la obraz era aprins și ochii nu-i mai erau de tot ca porumbele, dar deștepți și pătrunzători tot erau.

Tinerii rideau și glumiau între ei, de le sclipiau șirurile albe de dinți, și ghicitorile, și cântecele vesele or glumele, zburau de colo până colo, mai cu seamă când întâlneau fete frumoase, care își coborau ulciorul ce le lucia pe umere ca să le dea de băut.

— Ne-ai eșit cu plin! strigau ei către dășele; căci e noroc când ești înaintea cuiva cu ulciorul plin cu apă.

Dar de astă dată se vede că norocul nu vru să le fie priincios, căci resună de-odată strigătul: „Dau Ungurii năvală în țară!”

Turmele se opriră, și ciobanii așteptară povețe.

— Bucure, strigă baciul către un băiețandru, ai să mă-năm noi întâi de toate turmele la un adăpost prielnic,

Episcopuța

și pe urmă să pornim la luptă, până ce nu trec vrășmașii prin strimtori; că dacă i-om lăsa să răzbească în câmpii, apoi ne-am topit. Eu me duc după turma de a trecut înaintea aștia ca s'o duc pe drumuri bune spre muntele al mai înalt; or găsi ele ce pașce p'acolo; că zăpada începe să se topească; dar tu ia-o în spre Argeș, prin păduri, și după ce ți-e pune turma la adăpost, du-te la luptă, dar mai nainte nu. Stăpânește-ți nerăbdarea și gândește-te că ai răspundere mare fătul meu, că te las pentru întâia oră să păzești turma. Pe băeți să mi-i ții de aproape și să nu te desparti de ei până ce nu i-ei fi ascuns bine. Auzi mă? Liniștește-ți sângele de colcotește în tine, că tot o să ajungi la vreme la bătaie. Întâi să-ți faci ce ești dator și pe urmă să te duci la petrecere, fătul meu.

Ochii plini de foc ai lui Bucur căutară cătră munți; eră plin de dorință să se ducă unde putea fi de vre-un ajutor, ca unul ce eră vestit de cum se urcă pe munți și de bine ce cunoșcea locurile cele mai primejdioase. Se întoarse spre câmpie oftând, își lungi buzele intristat și își plecă ochii în jos.

— Oile vor să se culce, și miei nu mai pot umblă, mormăi el.

— Atunci să le purtați în spinări, duse baciul cu asprime. Ție ți le-am incredințat și tu ai să răspunzi cu capul de turmă, și de i s'o întâmplă ceva, să nu mai dai ochi cu mine.

Eră greu, greu de tot, și se pomeni așa odată că nu-ș mai numi oile, și nu se mai uită la câinii cari se gudurau pe lângă el. Se uită la valea ce strălucia sub razele soarelui, și i se pără nesuferită cu praful, ce-l ardicau oile umblând. Se gândi la locurile cele frumoase de unde puteai pândi pe dușman. Numai el șcicia care erau stâncile deslipite pe care le puteai prăbuși asupra lor. Da deu, de ar fi el acolo, nici un picior de vrăjmaș n'ar intră în țară; îndrăzneț și dibaci ca el nici că mai eră altul. Așa gânduri îi treceau prin minte și de n'ar fi fost câinii să-i păzească, mulți miei s'ar fi pierdut în ziua aceea. Băeții cei mici se duseră să culeagă căpșuni, căci le eră tare sete și nu avuseră încă vreme să prință milă de oi. Noaptea eră caldă și înăbușitoare, și Buaur dormi puțin din pricina nerăbdării ardețoare care îi umplea inima. În somn înse visă că zdrobise pe vrăjmaș. Cum se deșteptă sări în sus și ocoli turma; câinii, când îl văzură, ridicară capetele și își ascuțiră urechile uitându-se să vadă dacă nu eră cumva vre o nerânduială or vre o primejdie prin apropiere.

Cum se făcu ziua porniră înainte spre vale, dar mergeau încet, oile păreau a nu împărtăși pornirea stăpânului lor, ele se gândiau la livețile răcoroase și la iarba cea bună, și la apele curate, și mult le eră dor de ele.

Bucur se ducea mereu înainte. De odată auzi un ris limpede lângă el, și când dete să ridice ochii, se pomeni în obraz cu un mănunchi de mărgăritărele. Ființa care îl aruncase sări de o parte repede și ușoară ca o căprioară și fugi pe câmp. Cămașa îi strălucia de albă ce eră, și își luă ochii și fusta roșie de pe ea și basmaoa galbenă de pe cap.

Bucur se deșteptă din visurile sale, și își puse în gând să se ia după șireata de fată și s'o sărute ca s'o pedepsească.

Până aci umblase a lene; acum nu mai vru să șcicie de căldură or de sete, nici de învălmășeala luptei, nici de turmă, și fugi ca o săgeată după ea, dar de geaba, căci fata apucase să se depărteze bine, că eră

iute de picioare. Apucă de intră în pădure; basmaua cea galbenă îi lucia printre crăci când se strecurau razele fugarnice ale soarelui printre frunze și cădeau asupra ei. Flăcăul n'apucă să o ajungă și iar o pierdă din ochi ca și cum ar fi înghițit-o vre un copac. Căută încoace și încoale printre trunchiuri de copaci uriași, sări peste cei culcați la pământ, se repezi printre ierburile cele înalte și rupse rădăcinile sălbatice care îi apucau de picioare. Intră tot mai afund în pădure; atunci auzi rîdînd la spatele lui, și când se uită înapoi, inima nu îi mai bătă. În viața lui nu mai văduse așa minune. Basmaua cea galbenă alunecase de pe capul fetei pe umeri de fugă și îi descoperise mulțimea de păr negru ca corbu și creț în care eră prinsă lângă urechea-i micuță o garoafă mare, roșie ca focul, roșie ca buzele ei printre care i se zăriau dințișorii albi.

Dar mai uimitor decât or ce, eră ovalul fără cusur de frumos al capului, erau ochii minunați cari semănau cu marea înainte de a începe furtuna. D'asupra lor se arcuiiau sprîncenele, par că erau trase cu condeiul, și genele ei lungi și negre se ardicau și se lăsau în jos, punând umbre adânci ochilor și umbrind până și obrazul fraged și oacheș care, de fuga ce dăduse, lucia ca o piersică. Stînul îi eră plin cu căpșuni, brîul cu flori și în mână ținea un urcior zmălțuit cu verde.

În iarba fragedă, îi luciau piciorușele ce eșiau de sub cămașa, pulpa zveltă, și oscioarele cele subțirele care toate deslușiau înlesnirea ei la fugă. Lui Bucur îi veni ameteală când o vădu, și o clipă își uită resbunarea și sta sfios înaintea fetei care și ea se uită la el roșindu-se, făcînd groșițe mari în obraji și în bărbie. Părea că și dînsa își uitase vioiciunea și reutatea; genele i se coborau în jos, și apucă sfioasă un colț al basmalei între dinți. Aceasta îi făcu pe el să capete îndrăsneală.

— Știi ce, îi duse el, ție ți trebuie pedeapsă și am să te sărut și să-ți mănânc căpșunile din stî!

Și se repezi la ea și-i cuprinse mijlocul subțire. Ea înse se smulse din brațele lui, se întoarse și se afundă mai adînc în pădure. Începă o vîntătoare cum se cade printre crăcile și peste crăcile de copaci. Sângele începă să fiarbă în flăcău și fata fugi ca de o primejdie necunoscută. De-odată dete un țipăt mic și cădu jos. El o ajunse într'o clipă. Îi intrase un mărăcine în picior și plîngea ca un copil. Îi luă piciorul pe genuchi ușor și cu băgare de seamă, cum eră învățat să facă cu oile, prinse țeapa cu îndemănare și o scoase afară. O duru tare și el îi mîngăia piciorușul, căută niște frunze late, îl înfășură, și duse:

— Acum ai să căutam un izvor, ca să ți-l răco-rești.

— Știu eu un izvor minunat mai departe în pădure, dar nu pot umblă.

— Ai că te duc eu.

Și o luă în brațe. Și fură flăcăul după buzele supuse ale copilei sărutatul cu care o amenințase, și sărută lacrămile cele din urmă din genele cele lungi și îi luă căpșunile din stî. Dar cine eră de vină? . . . Ea. De ce căduse și plînsese? Își pierduse toată bărbăția din pricina durerii ce îndurase și se lipi de el avînd trebuință de mîngăiere.

În sfîrșit izvorul sa auziea șoptind. Flăcăul o aședă pe margine între mărgăritărelele miroitoare, pe mușchiu moale, udă frunzele și îi răcori piciorul care o durea.

Nu trecu mult și se lumină iarăș fața frumoasă a fetei și ochii ei mari cătară spre el cu drag când

și duse la gură urciorul cu apă limpede și rece ca ghiața. După ce își potoli setea, simți că-i e foame; în dăsa lui de cioban avea mămăligă destulă și căpșuni creșceau peste tot cu îmbelșugare, n'avea decât să întindă mâna. În vremea asta se înserare, ba chiar se înoptase, Bucur își uitase de turmă. El se gândia la Ileana și se lăsa să-l cuprindă cu brațele ei mângâietoare — că Ileana o chemă pe fată.

— Ileana Consinzeana, minunea florilor! Țise el fermecat, eu fericitul de mine am găsit-o, e a mea.

Eră o noapte minunată de maiu; cele două inimi omenești tinere gustau toată fericirea de pe pământ, neveduți de nimeni, afară de privighetori, dar și ele se gândiau numai la dragostea lor și ciripiau între ele de par că le săriă inima de încântare.

Dar când se uită luna în jos printre frunzișul copacilor, și când începură să cânte ciocârliile și mierlele, atunci cugetă și Bucur la oi.

— Nici odată nu mi s'a întâmplat să-mi părăsese turma noaptea, țise el; și fruntea i se întunecă.

— Ai cu mine s'o căutăm, țise Ileana.

— Cu tine? țise Bucur; dar poți tu să umbli? Și nu trebuie să te întorci acasă?

— Eu n'am casă, n'am pe nimeni pe lume, numai pe tine te am, și unde te-i duce tu, acolo merg și eu, și de umblat pot umbla, nu mi-ai vindecat tu piciorul?

— Trebuie să se fi dus departe turma mea; și trebuie să ne întorcem, căci prin pădure nu știu nici un drum.

Bucur oftă și se gândi la vorbele bătrânului, și cugetul începă a-l muștră.

Porniră repede prin pădure, și li se părea că nu se mai sfârșește în ziua aceea, căci cu jocul lor nu băgaseră de seamă cât de adânc se afundaseră în țânsa. Când dădură în sfârșit de câmp deschis, nu găsiră nici urmă de oi măcar.

Amuțiră amândoi și se uitară unul în ochii altuia ca niște copii speriați. Pe urmă o luară repede în spre o câmpie, unde bănuiau că trebuie să fie oile. Acolo se întâlniră cu niște oameni fugari care își duceau puținul avut la un loc sigur.

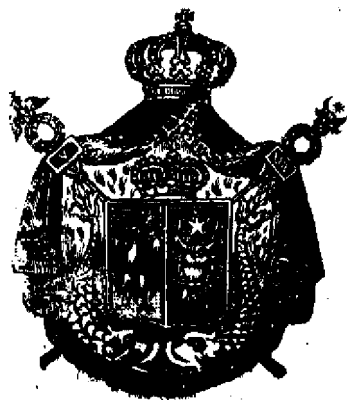
— Vin Ungurii, le strigară ei.

— Doamne Dumnezeu, țise Bucur, eu nu i-aș fi lăsat să intre în țară. Și se uită cu necaz la Ileana care-l făcuse să-și uite de datorie și-i făcuse să piardă gloria la care năzuia.

-- Tu ești de vină, țise el.

(Finea va urmă.)

CARMEN SYLVA.

La țesut.

De multă vreme-i tors fuiorul.

De dai să cauți, Ți de Ți

Veți sporul:

În mână umblă reșchitorul,

Încât abia-l mai poți xârți,

Reșchie ați, reșchie mâne;

De tortu-i fusul gol rămâne.

În sat la căsi cu mândre porturi

Uscându-se pe rudă 'n rënd

Veți torturi.

Nu știți s'admira: palat ori corturi?!

Ți se oprește al teu gând,

Și ele-s albe, frumușele;

De-a dragul să te uiți la ele!

Uscate-s torturile toate

Și unul câte unu-acum

Se scoate,

De ce e bun el se socoate;

Și fie tortul ori și cum,

De pe vârtelniță îl dapân

În ghem de tot rotund și țapân.

Aproape este postul mare,

Dar fete harnice-s în sat —

Ori-care

Ar vré s'o laude mai tare

Cu cel dintâu resboiu gătat.

Și vai de cari nu-ș găta tiara,

Căci vine lumea cu ocară.

Și ele sânt înveluite,

Urzesc la gheme, nevedesc;

Pripite

Fac toate-adesse încâlците.

Urzesc apoi pân' descâlcesc.

Toamesc, de strică, ele iarăș;

Și cântul e al lor tovarăș.

Resboiu și suluri, brâgle, spata,

Annar, lopișcă, opritor

Sânt gata:

Fușcei, talpiți — îi pune fata

Cu ițele la locul lor.

Apoi cu: Doamne-ajută! 'ncepe

Țesând cum numai ea pricepe.

Din xori de Țiuă până 'n sară

Stau țesetoarele și țes

În țiară

Tot dând cu spata 'n dinți nu rară;

Din Țensa pânzuri dese es.

Pe Ți ce merge creșce valul

Și lungă-i pânza cât e dealul.

Resboiu-i gata 'n noue Țile;

Și 'ntâiul val de pânză 'n sat

Trei mile

Le duce restea la copile.

La horă, când s'au adunat,

Feciopri joacă una 'ndată —

Mai harnică-i accca fată!

P. O. BOCCA.

Când ți-ai vădut intunecată . . .

*Când ți-ai vădut intunecată
Icoana visurilor tale,
Și știi că 'n vânt e aruncată
Adâncă-ți jale.*

*Din lumea fără ideale
Nu poți tu inimă 'nșelată
Să sbori, croind o altă cale,
Ne mai umblată?*

*Căci vești că 'n globul cel de tină,
În cari se râde de credință —
Să mai trăești nu-i cu puțință.*

*Acolo n'ar mai fi fânțe
Turburătoare de odihnă,
Ai plânge cel puțin în tihnă.*

ELENA DIN ARDEAL.

Numele riului Olt.

Oltul e un riu, izvoarește din Ardeal, trece pe la Turnu-roșu și Căneni în România și încheiând un curs de 543 de klm. se varsă în Dunăre.

În România se află: Olteț, izvoarește din muntele Frasin în județul Gorj și curge în Olt. Sub numele Oltețor sunt două pârâie în jud. Olt și România și în această și o bălă. Oltul la Nemți ași se chiamă; *Alt*, iară la Români vechi, după inscripțiunea aflată, s'a numit *Aluta*.

Înțelesul numelor rîurilor e de mare însemnătate pentru geografia țării și poporul carele locuiește pe țărmurii rîurilor, pentru că susținerea numelui vechiu de riu, ori-cum s'a și strămutat după formă, arată anticitatea numelui și a poporului de pe țărmurii lui.

Aceasta ne interesează, și aflăm date, că și Români au cercat ca să esplice înțelesul numelui Olt. Dl Grigorie G. Tocilescu în „Dacia înainte de Romani” pag. 621 arată, că *Aluta* Romanilor, e Oltul Românilor și pentru esplicarea numelui provocându-se la dl Hașdău, dice: „Dl Hașdău (Istoria critică edit. II. pag. 253.) presupune un cuvânt scytic și agatirsic „alt” aur, care se regăsește la Turani în formă de altun, alton, altan, imprumutat de la Scythi. Mai lesne este a cugotă la o formațiune analogă cu latinul: lutu-m, plantă galbănă, culoarea aurului (din luteus, cu perderea lui h inițial hluteus, hlutum din hultum,) care se reduce la un cuvânt comun unității limbistice europene: ghalta, galbën, aur, litvanice: galta-s, galbën, vechiu, slav: zlatu, galbën, zlato, aur, gotice galdhu, germanic: Gold, sanscrit hataka (din harta-ka) sau sanscrit: harris galbën, zend, zairi, galbën, aur, pe când esenția cuvântului *alt* la Scythi nu se pare prin nimica justificată”.

Dl Hașdău aduce atâte analogii și totuș nu ne esplică și nu șcim, că ce înțeles a vrut să dea numelui *Aluta* sau *Olt*. Ne lasă numai ca să deducem, că doară a vrut să dea înțelesul de: aur, ori de galbën. Aceasta esplicare nu se nimeresc într'o „istorie critică.”

Precum am atins, Oltul la Nemți se numește *Alt*. La Nemți se află cuvântul *alt*, ce ca adiectiv înseamnă:

bătrân, vechiu, dar nici un riu nu are acest înțeles. La Latini se află adiectivul *alt-us*, *alt-a*, de unde avem: *n-alt* sau *in-alt*, apoi *altum a*) cer, b) așunțime în mare, dar riuul nu poate însemnă: *nalt*, cer. Numele mai a tuturor rîurilor înseamnă: riu, fluviu, pârțu, apă, și numele *Aluta* și *Olt* numai riu sau apă înseamnă.

La aceasta, limba celtică ne dă deslucire clară și precisă, așa precum a dat pentru înțelesul numelor a foarte multor rîuri.

Wilhelm Obermüller (în *Deutsch-Keltisches Wörterbuch* pag. 1 și 61) arată că la Celți și de la ei la Galici (Velși) și ași *alt* înseamnă: apă, riu, și ne spune că numele *Aluta* purcede din cuvântul celtic: *alt*, și că *Aluta* înseamnă: riu, apă.

Români, când au venit în Dacia, au aflat numele rîului, și doară chiar în forma: *Alt* și ei băgând o vocală, adică între l și t, au format: *Alut*, verisimil, pentru pronunțare mai ușoară (cum vom mai vedé și alte forme) și apoi cătră *Alut*, au adaus a, subînțelegând: apă, (aqua) sau pentru că așa a pretins forma latină.

Români se pare că au susținut forma mai vechiă, strămutând numai pe a din *Alt*, în *Olt*, și astfel au format: *Olt*, ce înseamnă: riu, apă. Eh! dar în Europa *Alt*, *Olt*, *Aluta* nu au fost și nu sînt unicele nume de rîuri; — din *alt* se află nume de rîuri și localități în mai multe forme, și aceste demustră nu numai înțelesul ce l-am dat aci și acuma, ci și regulele cele mai precise filologice celtice asupra deosebitelor forme în numele rîurilor.

Vom arată mai înteu regulele filologice asupra strămutării literilor din cuvântul: *alt*, — și apoi mai pentru toate formele strămutate, voi înșiră numele de rîuri și de localități situate la rîuri, toate purcese din: *alt*.

a) litera a (din *alt*) se schimbă în: e, i, o, u, și pentru aceasta, dă formele: *alt*, *elt*, *ilt*, *olt*, *ult*.

b) litera t se schimbă în d, și atunci avem formele: *ald*, *eld*, *ild*, *old*, *uld*.

c) litera t se schimbă în s, și de aci se nasc formele: *als*, *els*, *ils*, *ols*, *uls*.

d) litera t se schimbă ț și de aci avem formațiunile cu: *alt*, *elt*, *ilt*, *olt*, *ult*, ce la Nemți se scrie cu: z (țet.)

e) litera t se schimbă în đ (z) respective d în đ (z) și sînt formule: *alz*, *elz*, *ilz*, *olz* și *ulz*. Toate aceste forme sînt nume de rîuri, uneori cu sufixe ce înseamnă mare ori mic; și sînt nume de localități la rîuri, cu sufixe ce înseamnă: loc, teren, sat, oraș. Acum urmează înșirarea astorfel de nume, nișuind de a înșiră puține.

I. Formele *ald*, *eld*, *ild*, *old* și *uld*.

Aldan, fluviu lateral, curge în riuul Lena din Siberia, și fiind că *Aldan* curge în altul, numele înseamnă: *ald*, riu și an, mic. Dacă *Aldan* ar fi nume de oraș situat la un riu, atunci an înseamnă: loc, sat. *Aldea* fluviu în Spania. *Aldea* del Ebro, fluviu în Spania; aci *Aldea* e un riu, care curge în riuul Ebro și pentru aceasta se adaugă del Ebro, ca să se facă diferență. *Aldea* Gallega în Portugalia. *Aldini* s'a chiebat un ministru italian; atăta, cât: *Olteanu*. Dar să audim! *Aldei*, sat în jud. Iași, *Aldeni*, sat în jud. Buzeu, *Aldești*, alte 4 sate. Dicționarul topografic al lui D. Frunțescu nu ne spune situațiunea lor, dar numele arată

AMAZONĂ TURCOMANĂ.

că trebuie să zacă la përaie. De unde aceste forme în Spania, Portugalia și România? Numai de la popoarele celtice!

Elda oraș în Spania la riul Vinolopo. Trebuie scris cu doi d, Eld-da, unde *da* înseamnă: loc, teren, sat. *Elde* fluviu în Mecklenburg. *Eldena*, sat în Stralsund, are băi de mare; *eld*, apă, en, loc *Eld-on*, bărbat de stat, născut în Scoția celtică. *On=on*, cât an în *Olt-ean*. *Ilde-hausen*, sat la apă în Braunschweig. *Ilde-fonso*, sat în Spania. *Oldbury*, oraș în Anglia la riul Teme. *Olde*, oraș în Prusia; *Oldenburg*, oraș în Prusia la riul Hunte. *Oldesloo*, oraș în Prusia la riul Trave (=Drava.) Ar rătăci Nemții dacă ar dice, că *Old*, *Öld* poate purcede din nemțescul: *alt*, bătrân, vechiu.

II. Formele: als, ols, ils, ois, uls.

Als, fluviu în Austria; *Als* o parte din përiul Glad în Prusia. *Als-bach*, mai multe; *bach* ce la Nemți înseamnă përiu, e adaus mai târziu cătră celticul *Als*. *Älsdorf* sat la riul *Als*. *Alsgau*, teren la apă; *Alsleben*, sat la riul Saale.

Alsa, nume vechiu (ași *Ausa* la Francezi, cari pe l din cuvânt, adeseori îl aruncă) de fluviu în Gallia (ași *Francia*.) *Alsa*, fluviu în Persia; *Alsa* fluviu în Austria; *Alsa*, fluviu la Aquileia în Friaul.

Alsenz, (z=ț) fluviu în Bavaria; *Alsenz*, latinizat *Alsentia* și *Eliso* (în loc de *Elso*, intrând i, ca u în *Aluta*) fluviu curge în Neckai. *Älsenz*, unul curge în Nabe, altul în Mosel. En din *Alsenz* e diminutiv; *als-en* =riu mic; iară z (t) din *Alsenz*, e al doile diminutiv și purcede ti (=di, mic.) *Älserbach*, fluviu în Austria; aci iar înseamnă mare, pentru că atari përaie trebuia să curgă în *Äls-er*. *Älsium*, nume vechiu de oraș în Etruria (Toscana) ași *Palo*.

Älison, nume vechiu de fluviu în Germania, ași *Alme*, în *Älison* i a intrat ca u în *Aluta*, iară on (ca an, en) e diminutiv și înseamnă mic. *Älisina*, nume vechiu de riu, ași *Ilse*, în Harz și curge în Ocker. Aci primul i a intrat, al doile e în (ea an, en, on) diminutiv. Forma vechiă cum s'a stuămutat în *Ilse*! *Älse*, la Romanii vechi *Aliso* (i a intrat), la Germani, *Älsan*, unde primul a a intrat, iară au din capët e din *abh*, apă, — la Lippe. *Älsenz*, fluviu ce curge în Neokar; en e diminutiv, z (t) din ti, al doile diminutiv, și numele e identic cu *Älsenz* mai de sus. *Äls*, përiu în Austria; *Älsbach*, oraș unde curge Hunte în Weser; *Älsgau* pregiur de apă; *Älswick*, oraș în Anglia. *Älsloo*, pe termul drept al riului *Maas*, *loo*=loc, ca în *Oldesloo* de mai sus.

Ilse, în anticitate *Älisina* în Harz. *Älsenburg*, oraș la ieșirea riului *Ilse*. *Älsha* și *Älza*, orașe în Rusia, la un lac cu pești. *Älsa* curge în Moravia. Slavii îl numesc *Älzaua* și *Ältava*, dar nici aceste nu sunt forme slavice, pentru că *Äva* din *Älv-ava* purcede din celticul *abh* (apă); iară în *Äva* din *Älzaua*, u e purces din v, și aceste sufixe purced numai de la o poporațiune celtică, anume de la galicul *abh*. De regulă Nemții strămută pe *abh*, av în au, p. e. *Älv-ava*, *Älv-ava*, *Älv-ava*, riu și *Älsa*, oraș în *Älsnitz* la riul *Älster* (el, mare, ster=streiu, riu) cel alb. — *Älsenbach*, përiu în Bavaria; en e diminutiv.

Älisa, sat în județul *Ialomnița*. I a intrat în numele *Älisa*. *Älisa* trebuie să zacă la atare përiu. Lipsește descrierea situațiunii.

III. Formele: alt, olt, ilt, olt, ult.

Alt, riu în Francia, curge în Garonne. *Alt-bach*, përiu în Württemberg. Iacă aci forma vechiă *alt*, celtogălică; iară *bach*, ce înseamnă përiu, e adaus nemțesc; dar se mai află: *Alt-aich*, riu în Bavaria, *Alt-ach*, riu la Hohesheim. Aci *aich* și *ach*, ca *adause*, sunt celtice, după forma *oiche*, apă, riu. *Alt-wasser*, përiu în Boemia, unde *wasser* (apă) e în loc de *bach*.

Alt-äia, nume vechiu de oraș în Spania, *äia* înseamnă loc; formele în Francia sunt *ay*, *ey*, *y*. *Altana* oraș în Prusia la riul *Elba*, an, înseamnă loc. *Älsannoor* sau *Älty*, lac în Siberia, *alt*, apă, an, yn e sufix de diminutiv, pentru că în apropiere trebuie să fie o apă mai mare. *Noor*, înseamnă iară lac, e adaus de alt popor, carele a aflat numai numele *Älta* ori *Älty*. *Noer*, la Celți e apă stătută; din *noor*, *noer*, la Români e: noroiu, *nuor*, nor, care poartă apă. *Ältenbach*, përiu în *Desan*; en e diminutiv. *Ältenau*, fluviu, curge în *Alme*, în *Vestfalia*. *Au*, e adaus de alt popor, și au purcede din *abh*, av, apă, cum p. e. din *Moldava* la Nemți e *Mold-au*. *Älten-teich*, lac în Bavaria; *teich*, la Nemți e lac. *Ältena*, sat la riul *Lenne*, în *Arsberg*. *Äls-on*, oraș în Anglia la riul *Wey*, aci on înseamnă loc.

Älts, përiu în Bavaria; s din capët purcede din si (=di, ti) diminutiv. *Älthepia*, un pregiur la *Trozen*, din *alt*, apă, ep (=av=va, pregiur) egal cu *yp* din *Egypt*; *Älthepios*, un fiu al lui *Poseidon*, deul de mare, a cărui fi de regulă au nume de apă. *Älthinum*, oraș vechiu în *Veneția*, are port. *Ält*, apă, în, loc, ium e adaus latin, ce înseamnă loc, sat. Aci vine numele *Äluta*, în care u a intrat; din *alt*, *Äluta*.

Älta, përiu în *Suebia*, *Älta*, doue përaie la *Ostsee* și în *Mecklenburg*. *Älten*, orașel la *Rin*; *Älton*, lac de sare în Rusia, on aci înseamnă loc. *Älton*, bărbat de stat în Anglia, on, aci înseamnă om, ce se reață în *Teut-on*, *Aus-on*, etc. *Älsich* la Nemți, *Älts-va* la *Unguri* oraș cu izvoare de vindecare. În *Ältsch* apare diminutivul si; în *Ältsva*, *ols* e iotizat. *Ältsu*, sat în jud. *Radna*, *Älts-en*, sat în Prusia.

Älten, oraș în *Svețera* la riul *Aare*. *Ältenița*, oraș în România la gura riului *Argeș*, care curge în *Dunăre*. *Ält*=apă, en=loc, țe e diminutiv și numele mai bine corespunde unui nume de apă mică. *Ält*, riuul descris mai sus. *Älteni*, 12 sate în România. *Ält*=apă, eni=oameni. *Ältenișci*, *Ältenița*, dar nici un sat nu e în județul *Ält*. În aceste sate *Ält* nu e numele *Ältului*, ci înseamnă ori-ce apă ori përiu. Nu se poate combină, că locuitorii de la *Ält* s'au mutat pe acolo, e destul dacă pe la satele *Älteni* se află atare apă.

Älten-thal e o vale la riul *Ältsch*. Latinește s'a tradus cu: *Älteno* (cel din urmă,) dar purcede din *Ält*, apă și *ma*, loc (v. *Ältenma*), i e intrat.

IV. Formele: alz elz, ilz, olz ulz.

Z, în părțile nemțesci se respunde ca ț.

Älz, përiu în Bavaria de sus. *Älz-bach*, përiu la *Blieskastel* și altul la *Mainz*. Aci iară e adaus nemțescul *bach* (përiu) cătră celticul *älz*=alt. Dar acum de pe teritoriul României să așim numele: *Älza*, përiu în județul *Neamț*. *Älza-ssa*, loc în jud. *Neamț*, trebuie să zacă la apă. *Älssa* sau sa înseamnă loc; sa e egal cu da, ta, sa, — primul a în *Älssa*, e literă intrată, adecă legătoare. *Älzenau*, oraș la un përiu. *Älzetze*, përiu în *Luxemburg*; *Älts* e diminutiv la Francezi;

celtice ed, et. Acest diminutiv se află și în numele : Olt-eț, Gil-eț etc. Alzig, pârâu în Luxemburg; ig asemene e diminutiv, în alta formă e go, ce adeseori se pune și la început. Alzey, oraș și teren la riul Salze numit și Alze. Ey, însemnează loc; acest ey la Nemți, în numele de pregiururi, e au.

Elz, rîu în Germania la Breisgau; în anticitate : Alisus, unde i a intrat. Elz lângă Mosbach. Elzenbach curge în Neckar. Eltz, pârâu, curge în Mosel; Elz, fluviu în Baden, Elzach, oraș la riul Elz. Ilz, rîu, Ilzgau, pregiur în Bavaria de sus. Ilza (Ilsha) în Rusia, oraș cu lacuri cu pești.

V. Formele lotisate, adecă ou l moale înalnte.

Ialta (=alta), oraș cu port în Crimia la riul Crim; dar ar trebui doi t, unul e în alt, altul din ta, loc. Ialton — noor, identic cu Elton înșirat mai sus. Ielatma, oraș în Rusia la riul Oka (oiche, aich=apă.) În Ielatma, a a intrat ca u în Aluta; iară ma, însemnează loc; forma mai vechiă : Elt-ma. Ieldeland în Prusia, teren la apa Elde, Ielde. Ielez (Elz), oraș la riul Sossna. Jolsva, riu curge în Sajó, și oraș cu izvoare în Ungaria. Numele avînd va (loc) corespunde numai numelui de oraș, la Nemți se dice Ieltschau. Ieltsch, oraș în Prusia, Iels, Ielsane, oraș în Istria.

În acest mod am arătat, că mai toate formele filologice s'au susținut în numele de riuri, de ape și de localități la riuri, iară formele de numiri de pe teritoriul locuit de Români sînt: Aldei, Aldeni, Aldești, Elisa, Ilteu, Olt, Olteț, Otteni, Ottenesci, Ottenița, Alza și Alzassa, până ce din vechime cunoaștem numele : Aluta.

Aceasta e unica cale, pe care aflăm originea și înțelesul numelor geografice de pe pămîntul unde locuim, și acesta e și unicul metod de filologia numelor locale, care nu e basat pe presupuneri și combinări, ci pe baze singure limbistice.

AT. M. MARIENESCU.

Un domn joacă la cafenea cu un prieten al seu. În sfîrșit cel din urmă declară :

— Am pierdut, dar n'am acú parale la mine. Îți plătesc mîne . . .

Domnul, indignat :

— Cum poate să joace cineva fără parale? Acum cu ce o să plătesc eu consumația?

— Mamitico, ai făcut cadou Lenuței un piano; te rog fă-mi și mie cadou un velociped, ca să pot fugi cât mai rapede când Lenuța va începe să cînte!

Cucoana se laudă lăptăresei :

— Da, fiul meu a luat premiul întîiu la școală.

— Cât înțeleg emoțiunea dtale, cucoană; am simțit-o și eu când vițelul nostru a luat premiul întîiu la expoziție.

Socrul: Spune-mi sincer, ginere, ești mulțumit cu fata mea? —

Ginerele: Știi, numai de un lucru am să me plîng . . .

Socrul: Și anume?

Ginerele: Că nu m'ai dat afară când am cerut mîna fetei dtale!

T r i s t ă . . .

Domnișoarei H. S.

*Eră p'act să plîngi, pîntrunsă
De scena tristei despărțiri,
Vîrsînd iubirea ta ascunsă
În rugătoarele-ți priviri.*

*Și tremurai spunîndu-mi galeș,
Să nu te uit . . . să-ți scriu mereu . . .
Să nu ne 'ngroape vremea 'n cale-și,
Să știi și tu de traiul meu . . .*

*Și ne-am jurat statornicie,
Apoi ne-am despărțit cu dor,
Cuprinși de dulcea nostalgie
A paroxismului de-amor . . .*

*Te-am revădit . . . Tu tristă iară,
Cu ochii fîntă la pămînt,
Surisul teu eră povară,
Și eră rece al teu cuvînt . . .*

*Atunci te cuprindea durere,
Că n'o să ne vedem mai mult . . .
Dar ați tristeța ta difere,
Ești tristă, că ne-am revădit . . .*

VASILE MEȘTER.

Istoria a trei princese minunate.

— Din Tales of the Alhambra by Irwing. —

Gîn vremile mai de demult au domnit odată un rege mauric peste Granada, cu numele Mahomed, la care supușii lui au mai adăus numirea de „El Haygari“ sau cel stîngaciu. Unii dice că el ar fi fost supranumit așa pentru că i eră mai îndemîna cu mîna stîngă, alții pentru că de toate treburile se apucă întors, sau cu alte cuvinte! că de ce se apucă, totdeauna se păcăliă.

Atăta e sigur, că totdeauna, sau din nefericire, sau din purtarea stîngace a afacerilor, eră tot încurcat. Așa el a fost de trei ori duduș de pe tron și la o atare ocaziune abiă a scăpat cu viața în Africa, preschimbat în vestminte de pescariu. Totuș eră așa de brav, precum i plăcea să și jăfuiască, și de și stîngaciu, se șciea luptă așa de pogan și a-și învîrti așa de bine scymetariul, că tot de atătea ori iară a ajuns pe tron. În loc să învețe ceva din pățaniile sale, eră tot ca mai înainte, tare înțepenit la cap și ca un potentat absolut apesă greu cu mîna lui stîngă pe toți supușii sei. Ce a pățit el și regatul seu mai departe, se poate ceti în analele arabice despre Granada; legenda asta de față se va ocupa numai cu politica lui cea de casă.

Călărind el așa într'o țî c'un alaiu de curtisani pe la piciorul muntelui Elvira, s'a întîlnit c'o bandă de arabi, cari tocmai se reîntornau de la o excursiune de prădare prin țerile creștine. Aceștia duceau un convoiu lung de mule încărcate cu tot soiul de jafuri și mai mulți prinsoneri legați, de ambele sexuri, dintre

cari Monarchul a fost surprins de frumseța unei domnișoare spaniole îmbrăcată elegant, care călăria plângând pe un căluț mic, alb și nu luă în seamă cuvintele mângâitoare ale duennei (gubernante) care asemenea călăria pe un catâr de lăturea ei.

Monarchul uimit de frumseța ei, a întrebat pe căpitanul bandei și a aflat că e copila unui Alcay, sau comandant dintr'o cetate de pe margine, pe care ei au surprins-o, au prădat-o și au jăfuit-o. Pentru frumseța ei, Mohamed a reclamat-o ca partea lui de dare din jaf și a băgat-o în haremul seu din Alhambra. Aici toate lucrurile erau întocmite așa, ca să-i imprășce melancolia și Monarchul devenind din zi în zi tot mai tare amoros, s'a încercat ca să facă din ea o regină. Copila spaniolă i-a respins adresele lui, pentru că era un necredincios, un dușman deschis al țării sale

de la frontieră. Și dacă Mohamed e un necredincios, — ce-ți pasă dtale; dtă te măriți după el, nu după legea lui. Dacă-i și cam bătrân, asta nu face nimic, cu atâta mai iute vei deveni văduvă și doamnă peste a-facerile dtale. În urma urmelor ești în ghiarele lui și trebuie să devii sau o regină sau o sclavă. Când ajunge omul pe mâna unui hoț, e mai bine să-și vândă tergașul cu preț frumos, decât să -i-l ieie pe nimică cu puterea*.

Argumentele guvernantei discrete au izbutit. Copila spaniolă și-a sbit lacrămile și-a devenit regina lui Mohamed cel stângaciu. La înfătoșare ea s'a acomodat la legea bărbatului ei regal și acum Kadiga cea discretă îndată a devenit o convertitoare zeloasă pentru învățăturile lui Mohamed. Cu ocasiunea asta și-a căpătat guvernanta numele de Kadiga și pentru me-

AMICII.

și ce a fost și mai mult: pentru că el era bătrân. Vădând Monarchul, că încercările sale sunt zadarnice, s'a hotărât ca să tragă pe partea sa duenna care asemenea era prinsoneră ca domnișoara. Acea a fost de naștere din Andalusia, a cărei nume creștin s'a pierdut, amintindu-se ea în cronicile arabice totdeauna numai ca Kadiga cea discretă și cât de discretă într'adevăr a fost ea, se va vedea din istoria asta.

Abia a avut regele o conversare mică și privată cu ea, asta a și aflat o mulțime de motive și s'a apucat de capacitarea domnișoarei: „Ei, mai lasă-te acum — dicea ea — de plâns și de smorcăit; ce va să însemne asta? Oare nu-i mai bine să devii doamna palatelor estora minunate cu grădini și fântâni cu tot, decât să fii înscuiată în cuibul acela de vultur a tată-to

ritele ei, i s'a iertat să rămână și mai departe în serviciul confidențial al doamnei tinere.

Cu vremea regele mauric a devenit un părinte fâlos și fericit a trei copilice mici gemene; lui i-ar mai fi plăcut să fi fost trei feciori, dar s'a mângâiat cu idea, că trei fete de-odată pentru un om stângaciu și încă bătrân, încă-i mult!

După datina Monarchilor arabici, el cu ocasiunea asta veselă a întrebat și pe astrologi de soarte. Aceia aușind de nașterea a trei princese gemene, au clătit din capete: „Fetele — diceau ei — o rege! is totdeauna o avere jingășă. De ele să păzești cu deosebire tare când vor ajunge timpul de mărit; atunci să le iei imediat sub aripile dtale și să nu le încrezi la nime“.

Mohamed cel stângaciu era recunoscut de toți

curtisanii sei de un om isteț și de sigur de așa ceva se consideră și el pe sine însuș. Prorocirea astrologilor lui de aceea nu i-a făcut multă batere de cap, pentru că el se încredea în mîntea sa ageră și nu-i păsă de soarte.

Cele trei copile au fost ultimul triumf matrimonial al regelui; regina lui n'a mai avut alți copii și a murit după câțiva ani conjurându-l ca să se îngrijească bine de fetițe și lăsându-le în grija Kadigei creștinoase și discrete.

Au mai trebuit să mai treacă mulți ani până când să ajungă fetele în vîrsta aceea periculoasă, care se numește timpul de măritat. „E bine totuș să fie precaut omul“, s'a socotit Monarchul sbîrcit — și așa s'a hotărît ca să le crească în castelul regal din Salobrêna. Acesta a fost un palat grandios pe vîrfurile unui munte și prefăcut într'o cetate pogană, de unde eră o privesc frumoașă peste marea mediterană. În castelul acesta aveau datina Monarchii mosolini să-și încuie rudenile cele mai de aproape cari le-ar fi putut face incurcături și lăsându-le toate indeletnicirile lenioase ca să-și poată petrece viața cu plăceri luxurioase și indolente. Aici princesele erau închise de lume cu bastioane tari, dar impregiate de jocuri și plăceri, avînd la dispoziție o mulțime de sclave arabice pentru servițiul lor. Ele aveau pentru recrearea lor grădini minunate, toate pline cu flori și cu poame și păduri aromatice cu scâlci parfumate. Pe de trei părți cetatea eră încungiuată c'o vale cultivată foarte frumos și lipită de piciorul munților Alpuxarra, iar de cealaltă parte se redică peste azurul mării în care se scaldau razele de soare.

În locul acesta minunat, sub o climă blîndă și sub un cer fără nori, cele trei princesele au devenit frumuseți perfecte și de și semănau foarte bine, totuș ele de curînd au început a se deosebî unele de altele în privința caracterului. Numele lor eră: Zayda, Zorayda și Zorahayda și tot în rîndul esta eră și etatea lor, cam cu cîte trei minute de diferență.

Zayda, cea mai mare, avea un spirit curăjos și luă inițiativa în toate ca și când ea ar fi cutezat mai întîiu să se nască pe lume; ea eră curioasă și scrulătoare și i plăcea să afle cauza tuturor lucrurilor.

Zorayda avea un simț ager pentru tot ce eră frumos, din ce cauză, nu se șcie, poate pentru că-i plăcea tare să se uite la făptura ei într'o oglindă sau într'o fântână și pentru predilecțiunea ei cea mare pentru flori, juvaere și alte ornamente pline de gust.

Ceea ce privește pe Zorahayda, cea mai mică, asta eră atât de blîndă, cât și de fricoasă și foarte simțitoare, c'un natur el plin de dragoste, după cum se vedea din sirguinta ei cea mare cu care se îngrijă de toate florile, paserile și gândacii mititei. Toate plăcerile ei erau de un natur el gingaș, mestecate cu meditații afunde, încât adeseori se află dusă pe gânduri. Ea eră în stare să șeadă cu orele întregi pe balcon și să se tot mire la stelele lucitoare într'o noapte lină de vară, sau să se uite la marea lină când resăria luna; la atari ocațiuni cîntecul unui pescar aușit de departe, sau ariele unei flaute arabice dintr'o barcă legănătoare, erau în stare să-o însuflească până la estas.

Cea mai mică conturbare a elementelor, eră în stare s'o umple de groază, iar zguduitul unui trăsnet eră destul ca să o facă să leșine.

(Va urmă.)

DR. T.

B a l a d ă.

— De pe poala Pleșului. —

Pe drumu de Dumbrăviță,
Mere-o dalbă de fetiță,
Cu pîr mîndru gîlbenuț,
Tot grăind cătră drăguț:
— Ia-me bade, ia-me dragă,
Că ȕeu taica că ȕi-a da:
Ochi negri ca și mura,
Și ȕi-i stîmpără gura...
Ia-me bade, ia-me dragă,
Că ȕeu, taica că ȕi-a da:
Un pluguț cu patru boi,
Ș-un bolteu mare de oi...

Iar bădița că-i grăia:
— Mîndră, mîndrulița mea,
Să șcii că nu te-oiu luă,
Ori și cât de m'ai iubi,
Până ce tu-i otrăvi,
Pe frate-teu cel mai mic,
Că se ține prea voinic;
Și se poartă 'n portu meu,
Și fluera glasu meu!...
— Da cu l-oiu otrăvi?
— Du-te 'n fundu grădinii,
La cea peatră rotelată,
La șerpoaia spînzurată:
Din gură
Pelin îi cură,

Din coadă venin picură.

Ea 'n grădină se ducea,
Și venin își spriginia,
La frate-seu că-i grăia:
— Bea, bea, bea fratele meu,
Vin roșu din nunta mea!...

Și ea dacă-l otrăvia,
La bădița se ducea,
Și din graiu așa-i grăia:
— Ia-me bade, ia-me dragă,
Că eu că l-am otrăvit!...
— Ba eu ȕeu, nu te-oiu luă,
Că tu porți venin în brîu,
Și omori omul de viu,
Și dacă te-i mânia,
Și cu mine-i face-așa!...

Și ea când îl aușia,
Doamne reu se supără,
Și din graiu așa grăia:
— Bătutu-m'a Dumneȕeu,
Nici e bade,
Nici e frate,
Numai negrele pîcate!...

IOSIF STANCA.

Gata la acțiune e tinerul care nu se fereșce de neșciință; incetinel e bătrînul care se fereșce de șciință.

Lenea e singura din defectele noastre care face casă bună cu amorul propriu.

Trebue iertat totul amoresașilor, ca și nebunilor.

SALON.

Spriginirea literaturii.

Primirăm la redacție o scrisoare, care ne-a făcut cea mai mare bucurie, căci ne vestește o mișcare serioasă pentru spriginirea literaturii naționale.

Doritori d'a răspândi simțirea aceasta și în cercurile cetitorilor noștri, grăbim să publicăm mai la vale întreaga scrisoare, fiind siguri, că aceea va deșteptă pretotindene cea mai mare plăcere și mișcarea inițiată la Cucuteni va fi imitată cu aceeași căldură în toate părțile.

Făcându-se aceasta, bărbații noștri de litere nu vor mai avea să se plângă de receala publicului cetitor, iar literatura română nesmintit o să ia un avânt, pe care toți îl dorim.

Iată scrisoarea :

Cucuteni, luna învierii naturii.

Domnule redactor,

Cu bucurie vin a scrie despre un eveniment de mare însemnătate pentru propășirea noastră culturală. Ce e drept, evenimentul acesta își resfrânge razele binefăcătoare de ocamdată numai asupra noastră cari ne aflăm în părțile aceste; sper înse că hotărîrea noastră nu va rămâne izolată și că în curând vom ceti asemenea porniri din toate orașele și satele unde sînt români.

Iată de ce e vorba.

Vedînd că literatura română tînjește cu mare greutate, am decis unanim și cu mare însuflețire, ca să înființăm o societate de lectură în Cucuteni, cu scopul d'a sprigini literatura națională!

Gradul de cultură al unei națiuni se măsoară după felul spriginirii cu care aceea întimpină pe bărbații ei de litere și produsele ale aceluia.

Este o rușine pentru noi a vedea în toate Țările nepăsarea cu care chiar și cei mai mari la gură lanțedesc ori ce mișcare literară. Publicul românesc pentru toate are parale, numai pentru literatură nu poate jertfi aproape nimic. Astfel nu ne putem mira, că lucrări noue nu prea ies la lumină, talentele tinere amuțesc și literatura nu prea poate lua un avânt.

Clasa noastră inteligentă s'a sporit binisor. Când veți câte o adunare, își saltă inima de bucurie și cređi că avem o mare forță intelectuală. Dar când te duci pe la ei acasă, numai ici colo veți câte un Țiar românesc, neplătit poate nici acela, iar cărți de literatură n'u-s ca 'n palmă.

Damele noastre, care în baluri te farmecă cu frumusețea lor și cu strălucirea toaletelor, nu citesc mai nimica românește. Ele nu cunosc literatura noastră; pe Alexandri ori pe Eminescu îl șciu din auđ, cel mult dacă au cetit câte o poezie doue de a lor, — încolo nu mai au nici o cunoștință în ale literaturii române.

În deosebi se pot aceste constată în părțile noastre, unde — cu toate că avem multe familii cu dare de mână — poți cutrieră sate și sate, până ce găsești undeva pe masă și lectură românească.

Vedînd aceste, fiecare român e dator să dea mână de ajutor, ca reul să se stărpească și în locul nepăsării să arborăm stindardul spriginirii literaturii naționale.

Clasa noastră inteligentă din Cucuteni, totdeauna la înnălțimea chiemării sale, vedînd primejdia ce ne-a molipsit p'aici, unde aproape nimeni nu mai cetia românește, s'a întrunit Țilele trecute și la propunerea tinerului de mare speranță Ilie Troscoteț, adjuncț de notar, a decis să dea un sprigin puternic literaturii naționale, înființând o societate de lectură în care să se afle toate Țiarele române și o bibliotecă din care să nu lipsească nici o carte de valoare apărută în dulcea noastră limbă.

Ceea ce mai întărește bucuria noastră, este, că idea se va pute realiza cu toamei, societatea noastră de lectură va fi trainică, fiind că avem oameni cu stare bună materială, cari pot s'o susțină și cari ne-au și făgăduit spriginul cel mai călduros.

După adunare, ne-am constituit toți într'un banchet, care a reușit minunat; s'au pronunțat multe toasturi pentru cultura națională și însuflețirea a fost mare.

A doua Ți am pornit o listă de subscriere, dar se pare că n'am ales bine momentul. Protopopul chiar avea să plece, notarul eră ocupat peste măsură, avocatul mutat de curend la noi sfărșia o apelată grabnică, dascălul avea prelegere, proprietarul nu s'a vëndut încă fenuț, episcopul n'avea bani mărunți: scurtă vorbă, lista s'a innapoiat goală.

Atunci am convocat comitetul la o ședință extraordinară și espunend situația financiară, am decis unanim să anunțăm tuturor Țiarelor, că noi ne-am întrunit pentru a sprigini un scop sfânt și nobil, cultura națională; dar fiind că însoțirea noastră este încă tineră și nu dispune de mijloace materiale, rugăm administrațiile să ne trimită de ocamdată profesorul lor Țiar gratuit; asemenea cerere avem să adresăm și tuturor autorilor noștri, rugându-i să ne dăruiască câte un exemplar din scrierile lor, ca astfel să putem înființă și o bibliotecă la dispoziția rēvnilor de citire.

Am onocarea dar a ve rugă și pe Dvoastră, să bine voii că dispune să se trimită pentru societatea noastră de lectură un exemplar gratuit din importanta Dvoastră revistă, precum și câte un volum din scrierile Dvoastră asemenea gratuit pentru biblioteca societății noastre.

Cunoscându-ve sentimentul național, care nu poate să nu aprețuiască nisuința măreață ce urmărim, mai însemnăm că numirea societății noastre de lectură este: „Luceafărul culturii românești“.

Dacă credeți de cuviință, ve rugăm să faceți amintire în revista ce aveți onorul a redactă despre înființarea acestui nou focal de cultură. Poate că s'or îndemnă și prin alte locuri să facă și ei asemenea. Căci Țeu ar fi timpul să ne mișcăm toți și să stăruim a răspândi cultura națională.

Ilie Troscoteț.

P. S. În cazul dacă veți publică aceste rēnduri, ve rog să nu puneți de desupt modestul meu nume, ca nu cumva cineva să-mi arunce, că me laud pe mine Țnsu-mi. Iscăliți dar corespondența numai cu cuvintele: „Un călător“.

*

După ce ați cetit scrisoarea, veți înțelege de sigur și Dvoastră, stimabili cetitori, bucuria noastră.

Aceasta recunoaștere a situațiunii grele, aceasta încăldire pentru îndreptarea unui reu, dar mai cu seamă aceasta — jertfă pentru spriginirea literaturii naționale: pe cine n'ar pătrunde?

Să mulțumim dar fraților noștri din Cucuteni, cari ne-au făcut tuturoră aceasta bucurie și să șicem: Onoare fondatorilor societății: „Luceafărul culturii românești!”

IOSIF VULCAN.

Ilustrațiunile noastre.

Elisabeta regina Românelor, cunoscută în lumea literară sub pseudonimul Carmen Sylva, de curând a avut un nou succes. Acest succes a fost pe scena Teatrului Național din București, unde i s'a jucat drama „Ultranda” în limba germană de o trupă sub conducerea renumitei noastre artiste dșoara Agatha Bărsescu. Din incidentul acesta publicăm și noi în fruntea foi noastre de astăzi portretul augustei scriitoare, care și fără prilegiul acesta totdeauna ar fi ocașional, căci o scriitoare de valoarea augustei Carmen Sylva totdeauna ofere calități de admirat.

Amazonă turcomană. Turcomanii aparțin rasei mongolice. Numerul lor se urcă la un milion și jumătate. Ei se află pe deșertul care se estinde de la marea caspică și până la lacul Aral și duc o viață nomadă. Se împart în mai multe triburi, între cari escelează teche-turcomanii prin curagiul și prin spiritul lor reboinic. Aceștia locuesc pe colinele nordice de la Kjarjan-Dagh și până la Chery și se împart în doue grupuri; primul se numește Merv-Teche, acesta se află pe lângă marea caspică, în partea nordică a otarului turcoman. În timp de rebel peate să scoată o armată de 10000. În privința religiunii, ei aparțin izlamului și vorbesc turcesce. Ocupațiunea lor e lupta și prada. Se și duc până în Turchestan, Herat, Chorossan, ținând în frică necontenită populațiunea de acolo. Bărbații poartă haine lungi de lână și căciulă de miel, ca și curții; sânt robuști, față lată, ochi mici. Obiceiurile lor sânt foarte simple; ei nu țin mai multe soții; nu-și închid femeile în harem; de aceea femeile lor nici nu poartă vël, umblă liber pe strade, ba alătura cu bărbații ele se duc și în resbeluri. Ilustrațiunea noastră înfășoșează o amazonă turcomană. O figură robustă și curagioasă, care e pusă drept sentinelă, până ce ostașii oboșiți se odihnesc. Rădemată de spatele cămillei sale și ținând pușca gata de descărcare, petrece cu luare aminte toate mișcările dușmanilor și îndată-ce vede ceva suspect, sloboade pușca și astfel chiamă la război pe ai sei.

Amloll. Băiatul și iepurașii de casă sânt amici buni. Toată ziua se joacă împreună și când obosesc, acelaș eulcuș li e patul. Un astfel de moment drăguț înfășoșează și ilustrațiunea noastră.

LITERATURĂ și ARTE.

Scriti literare și șolntifice. *Carmen Sylva* are doue legende istorice în nr. din urmă al revistei „Revue des Revues” din Paris, traduse din româneșce de Jeanne Finelle; una din ele poartă titlul „Mama lui Ștefan cel mare”. — *Di Titu Maiorescu* a scos la lu-

mină în București volumul prim din „Discursurile Parlamentare” ale dsale, cu o prefață; vor fi patru volume. — *Mitropolitul-primat al României*, în Pr. Ssa Iosif Georgian a publicat la București un volum de „Cuvântări pentru prima săptămână a postului”. — *Di Tache Ionescu* va da la lumină în curând Discursurile sale parlamentare. — *Di Angelo de Gubernatis* a ținut la București trei conferențe; doue în limba italiană și una franțozeșce despre Roul Românilor în lumea latină.

Scriti musicale și teatrale. *Dna Darclée*, vestita cântăreață română, va sosi din Lisabona la București, unde are să dea câteva reprezentații. — *Violoncelistul D. Dinicu* din București a primit de la regina un cșornic de aur cu cifrele și coroană regală în briliante și rubine, 2000 lei valoare. — *Tenorul Ioan Dimițrescu* a fost angajat de nou la teatrul de operă din Parma.

Sesiunea generală a Academiei Române se va deschide la 11/23 martie și nu la 1/13, precum au anunțiat diarele bucureșcene reu informate, de unde a trecut apoi și în diarele de dincoace. Acesta e terminul fiesat de statute, pe atunce s'au convocat și membrii. Deschiderea se va face la orele 1 după miadăqi, sub presiul dlui Nicolae Kretzulescu, actualul președinte al Academiei.

Societatea Geografică română din București, sub președința regelui Carol și a prințului Ferdinand, se va întruni în adunare generală obligătoare la 1/13, 2/14 și 3/15 martie, la 8½ ore seara, în sala de ședințe a senatului. Ședințele vor fi presidate de regele Carol. Programa lucrărilor: Sâmbătă 1/13 martie: 1. Raportul anual al dlui secretar general G. I. Lahovari. 2. *Di Gr. Tocilescu*: Un nou limes Roman la stânga Oltului. 3. *Di G. Assan*, inginer: Călătoria în rașunile polare nordice (cu proiecțiuni fotografice.) Duminică 2/14 martie: 1. Raportul dlui Gr. Tocilescu: Asupra Dicționarului jud. Constanța. 2. *Di V. A. Urechia*: Edilitatea Bucureștilor între 1812—1818. 3. *Di Ionescu-Gion*: Din istoria Bucureștilor (Podul Calicilor.) 4. *Di Th. Burada*: Remășițe românești în Galiția. Luni 3/15 martie: 1. *Di Alimăneșteanu*, inginer: Explorări miniere în România. 2. *Di C. Calmuschi*: În Basilicata și Calabria. 3. *Di Elian* de la Gruia: Triest-Veneția. (Note de călătorie.) 4. Ședința intimă pentru queștiile administrative și financiare ale Societății. Reînnoirea comitetului. București, februarie 1897. Vice-președinți: General G. Manu, General C. Barozzi. Secretar general: George I. Lahovari.

Almanachul societății Petru Maior. Societatea Petru Maior a tinerimei române din Budapeșta a decis să scoată la lumină din 5 în 5 ani câte un almanach. Primul va eși în anul curent și va cuprinde o culegere de operate cetite în societate de la înființarea ei și până acuma, precum și lucrări de ale membrilor onorari și fondatori ai Societății.

Istoria renașcerii Românelor. A eșit de sub tipar la București, în edițiunea Academiei Române, volumul VI, partea II, din publicațiunea: „Acte și documente relative la istoria renașcerii României, publicate de Dimitrie A. Sturdza și C. Colescu-Vartic”. Cuprinde documente relative la Divanul ad-hoc din 1857 și la Comisiunea europeană din 1857—58. Publicațiunea se face din fondul Princesa Alina Știrbei. Prețul 10 lei.

Literatură și artă română. Cercul amicilor literaturii și artei române, înființat la București cu scop de a respândi cât mai mult în societatea română gus-

tul și dragostea literaturii și artei române, a întemeiat o revistă, care a început să iasă în luna lui noiembrie sub titlul de „Literatură și artă română”, prezentându-se în o formă foarte elegantă și cu ilustrațiuni originale. Noua revistă, având de colaboratori mai multe puteri distinse, apare odată pe lună; pân, acuma au eșit trei numere, care pot să facă decoare ori cărei case românești. Abonamentul pe an este 30 lei, (14 fl. 30 cr.)

Cartea dlui Axentie Severu. Veteranul luptător de la 1848, dl Axentie Severu, a scos zilele trecute de sub tipar la Brașov, în tipografia A. Mureșianu, un volum intitulat: „Respuns la Cartea Neagră” (A fekete könyv) scrisă de br. Stefan Kemény jun. 1848 și publicată de Hentaler József (Nu Lajos? Red. Fam.) în numerii 121—131 din maiu 1895 a lui „Magyarország” din Budapeșta. Lucrarea, precum arată și titlul, reșfrânge acușele baronului Stefan Kemény și varsă astfel o lumină nouă în istoricul evenimentelor de la 1848—49. Ca adaus se publică „Incendiarea și devastarea Aiudului în 1849”. O lectură foarte interesantă, care de sigur va fi întimpinată cu căldură de publicul cetitor românesc. De vândare la autorul în Brașov. Prețul 65 cr.

Concerte și reprezentații teatrale. La Sibiu Reuniunea română de muzică a dat joi la 10 martie un concert, sub conducerea dlui G. Dima, cu un program foarte interesant. — *La Făgăraș* societatea de diletanți români „Progresul” a dat la 7 martie reprezentație teatrală, jucându-se piesele: „Leac pentru soacre” comedie localisată de Trocarul și „Chiriașul fugit” comedie originală de Iosif Vulcan. — *La Cluș* tinerimea română a arangiat la 4 martie o serată literară-musicală-dansantă; în concert au luat parte dsoarele Tinca Pop, Aneta Bohățel, Silvia Stețiu și dnii G. Dubleş, Valeriu Moldovan, V. Șorban, Const. Ignea și corul. — *La Căpâlnaș*, comitatul Caraș-Severin, tinerimea adultă a dat sub conducerea învățătorului Em. Oltean un concert popular. — *La Oravița* Reuniunea română de muzică a dat duminică la 7 martie reprezentații teatrale, jucând piesele „Candidatul Linte” sau „Rigorosul teologic” comedie și „Dece fete de mărit” operetă. — *La Blaș* elevii internatului Vancean au jucat la 7 l. c. o piesă tradusă din limba italiană: Carol I, regele Angliei. — *La Lugos* reuniunea română de căut și muzică a dat la 7 l. c. concert sub conducerea dlui I. Vidu. — *La Sân-Nicolau-mic* de lângă Arad s'a jucat „Ruga de la Chiseteu” de Iosif Vulcan.

GENOU?

Hymen. Dl George Curtean, fost redactor al revistei „Minerva” din Bistrița și acuma secretar al institutului de credit și economii Bistrițana, s'a logodit cu dsoara Lucreția G. Gael, învățătoare tot acolo. — Dl Ioan Dragomir, învățător în Sielcău, s'a cununat cu dsoara Ana Popa în Noul-Săsesc. — Dl Cornel Crișan, învățător, s'a cununat la 7 martie n. cu dsoara Laura Danila în Teiuș.

Sotri personale. Dl D. A. Sturdza a fost ales președinte al Senatului României. — În onoarea dlui

Gr. G. Tocilescu, profesor de arheologie la universitatea din București, se va bate o medalie; listele de subscripții s'au și împărțit.

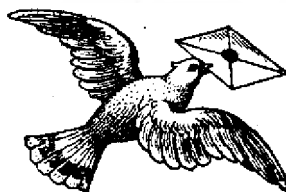
Bal costumat la Palatul de la Cotroceni. Joi la 20 februarie (4 martie n.) s'a ținut la Palatul de la Cotroceni al principelui moștenitor Ferdinand un bal costumat, la care au luat parte și regele, regina, marea ducesă de Hessa și marele duce de Hessa, corpul diplomatic, mai mulți miniștri, foștii miniștri și înalții demnitari ai statului, precum și o mulțime de persoane din societate. Dansul a început după orele dece prin poloneză. Muzica regimentului 4 de roșiori și țin taraf de lăutari alternau dansurile foarte animate. Au fost multe frumoase costume istorice și caracteristice. Un bogat bufet se află în permanență la dispoziția dansatorilor. La orele 1¼ a început cotilionul, în timpul căruia s'au împărțit o mulțime de surprinderi. Regele și regina s'au retras pe la orele 2, iar balul a urmat mai departe până pe la orele 5½ dimineața.

Reuniunea femeilor române gr. o. din Blaș în adunarea sa generală ținută de curând a constatat, că are 131 membri, iar averea ei se urcă la 3455 fl. 55 cr. Din 1892, de când s'a înființat, reuniunea a dat ca ajutoare 1555 fl. La adunarea generală a asistat și mitropolitul dr. Victor Mihályi, precum și episcopul dr. Dimitrie Radu.

Reuniunea română de gimnastică și cântări din Brașov s'a constituit astfel: George Chelariu președinte, Dr. V. Saftu vice-președinte, Iosif Moldovan cassar, Ioan Murăroiu secretar, Aurel Ciortea archivar, Nic. Bogdan conducător al convenirilor, Pant. Dima dirigent al cântărilor și Petru Roșca dirigent al gimnasticeii.

Au murit: *Isider cav. de Onoșil* profesor la universitatea din Cernăuți, unul din fruntașii Bucovinei, la 2 martie n., în etate de 83 ani; Șorban Danedș, unul din fruntașii românilor din Reșinari, în etate de 85 ani.

Poșta redacției.

Amintiri. Ei. Trimite-le deadreptul »ei«. Pentru publicul cetitor n'au nici un interes.

Dlul V. M. in Ep. Le-am primit cu plăcere și ve indemnăm să ne trimiteți și altele.

Dsoarei E. S. in R. Mulțumim pentru surprinderea plăcută. Vor urmă începând cu nr. viitor.

Dnei A. P. Atențiunea gentilă ne-a îndatorat. Credem că în curând vom pute realiză dorința Dv.

Călimdarul săptămânei.

Dumineca prima din poșt. Ev dela Ioan, c 1, gt. 1, a inv. 9.			
Dzua sapt.	Călimdarul vechiu	Călimd. nou	Sorele.
Duminecă	2 Mart. Theodot	14 ~~Marta~~	6 5 546
Luni	3 Mart. Eutropiu	15 ~~Cristof~~	6 2 547
Marti	4 Cuv. Gerasim	16 ~~Basile~~	6 0 549
Mercuri	5 Mart. Conon	17 ~~Georg~~	5 58 551
Joi	6 St. 42 M. d. Amor	18 ~~Alexandru~~	5 55 552
Vineri	7 Păr. Vas. și Efrem	19 ~~Iosif~~	5 53 554
Sămbătă	8 Păr. Teofilact	20 ~~Hubert~~	5 50 556

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN. (STRADA PRINCIPALĂ 375 A.)

CU TIPARUL LUI IOSIF LÂNG I NOORDA-MARE.